

Beslutningsforslag nr. B 123. Fremsat den 27. marts 2007 af Simon Emil Ammitzbøll (RV), Bente Dahl (RV), Lone Dybkjær (RV), Marianne Jelved (RV) og Niels Helveg Petersen (RV)

Forslag til folketingsbeslutning om overdragelse af ansvaret for den grundlæggende civilregistrering til en offentlig myndighed

Folketinget opfordrer regeringen til snarest muligt og senest i folketingsåret 2007-08 at fremsætte de nødvendige lovforslag med hen-

blik på at flytte ansvaret for civilregistreringen fra folkekirken til en offentlig instans, f.eks. kommunerne.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en genfremsættelse af beslutningsforslag B 126 fra folketingsåret 2005-06 (Folketingstidende 2005-06, forhandlingerne side 6722 og tillæg A side 7719).

Den historiske baggrund for den nuværende situation

Den grundlæggende civilregistrering i Danmark sker ved anmeldelse til folkekirken ministerialbøger, dog med undtagelse af Sønderjylland, hvor civilregistreringen foretages i kommunalt regi.

Af historiske årsager har det i Danmark været trossamfundenes opgave at varetage civilregistreringen. Indtil 1968 havde alle af de anerkendte trossamfunds ministerialbøger borgerlig retsvirkning på lige fod med folkekirken. Da folkekirken således allerede bogførte langt størstedelen af den danske befolkning, blev det af praktiske hensyn ved indførelse af CPR-registeret bestemt, at folkekirken register skulle danne grundlag for CPR-registeret, og ved lov nr. 225 af 31. maj 1968 blev det bestemt, at alle fødsler og dødsfald, der finder sted i Danmark, skal anmeldes til folkekirken ministerialbøger.

I foråret 2005 behandlede og vedtog Folketinget en ny navnelov (lov nr. 524 af 24. juni 2005), som medførte at samtlige danskere uanset trosforhold skal registrere navneændringer i folkekirken og ikke som hidtil kan registrere disse hos statsamtet. Dermed har folkekirken fået overdraget yderligere ansvar i forbindelse med civilregistreringen – til trods for protesterne fra medlemmer af de religiøse mindretal.

I Norge sker den grundlæggende civilregistrering til folkeregistret og i Sverige til Riksskatteverket, jf. § 20-spørgsmål S 1717 fra folketingsåret 2004-05, 2. samling.

Principielle overvejelser

Årsagerne til at lade folkekirken forestå civilregistreringen har primært været af praktisk karakter. Argumentet for, at folkekirken ansvar for civilregistrering ikke skulle være krænkende for religiøse mindretal, har tilsvarende primært været, at selve civilregistreringen udelukkende er et offentligt anliggen-

de, og at der derfor hverken er tale om nogen bekræftende eller forkrydende handling. Argumenterne har således lydt, at besøget hos folkekirken – eller selve registreringen, for man kan også sende papirerne og dermed undgå et besøg på det lokale sognekantor – ikke kunne opfattes som krænkende for ikkefolkekirkemedlemmer. Det er imidlertid efter forslagsstillernes opfattelse ikke op til flertallet at bestemme, hvad et mindretal skal opfatte som diskriminerende.

Mange ikkefolkekirkemedlemmer føler sig krænkede ved at skulle registreres hos et for dem fremmed trossamfund. Flere ægtepar fra baptistkirken har gjort sig skyldige i civil ulydighed ved at nægte at registrere deres nyfødte børn hos folkekirken. En række frikirker har givet udtryk for et ønske, om at ansvaret for civilregistreringen fjernes fra folkekirken. Endelig har en gruppe katolikker anlagt sag mod staten, og selv om denne sag i første omgang er faldet ud til statens fordel, er selve søgsmålet et glimrende udtryk for, at mindretallet føler sig krænkede. Sagen er i øvrigt berammet i Højesteret den 8. oktober 2007.

Den rådgivende komité under Europarådet har gentagne gange, senest den 11. maj 2005, givet udtryk for, at civilregistreringen inden for den eksisterende folkekirkkoordning er i strid med Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal, og har anbefalet Danmark at gennemføre ændringer, således at ingen personer, som ikke er medlemmer af den danske folkekirke, er tvunget til at lade sig registrere hos folkekirken.

Kirkeminister Bertel Haarder besluttede den 4. maj 2005 at oprette en central postboks, hvortil ikke-folkekirkemedlemmer kan sende papirer angående registrering af fødsler. Selve registreringen vil dog fortsat blive foretaget i folkekirken ministerialbøger. På denne baggrund finder kirkeministeren (ifølge § 20-spørgsmål S 1498 fra folketingsåret 2004-05, 2. samling), at »der samlet set udvises ganske stor imødekommenhed over for de få nybagte forældre, som af den ene eller anden grund har givet udtryk for at have et problem med at møde op hos – eller skrive direkte til – ministerialbogsføreren i moderens bopæls sogn«. Eftersom

der ikke er givet nogen mulighed for at blive civilregistreret på en måde, som overhovedet ikke inddrager de folkekirkelige ministerialbøger, finder forslagsstillerne, at dette svar fra ministeren er ude af trit med det legitime ønske, som flere religiøse mindretal har fremført. Den centrale postboks er en administrativ komplikation, som ikke løser det grundlæggende principielle problem. Postboksen afhjælper i øvrigt udelukkende problemer vedrørende civilregistreringen ved fødsler og altså ikke de problemer, ikkemedlemmer af folkekirken måtte have med at registrere dødsanmeldelser eller navneændringer i folkekirken. Dermed er den administrative forvirring noget nær komplet.

I Sønderjylland ligger ansvaret for civilregistrering i kommunerne. Sønderjylland er dermed det eneste sted, hvor den danske stat har været og er parat til at udvise fuld forståelse for et mindretals følelser, uanset hvor irrationelle de måtte være. Hvis ansvaret for civilregistreringen blev flyttet fra folkekirken til kommunerne i hele landet, ville det altså betyde en juridisk, administrativ og principiel ligestilling ikke kun mellem personer fra forskellige trossamfund (inklusive de personer, som står helt uden for et trossamfund), men også mellem Sønderjylland og resten af Danmark.

Det krænger ikke folkekirken at overdrage ansvaret for civilregistreringen til en offentlig myndighed. Der er tale om en rent civilretlig opgave. Flere folkekirk præster og menighedsrådsformænd har givet udtryk for, at civilregistreringen er en byrde (se f.eks. Kristeligt Dagblad den 2. maj 2005, artikel af Anders Nørsgaard, og Kristeligt Dagblad den 5. april 2005, artikel af Bent Dahl Jensen), og samtidig har flere af landets biskopper givet udtryk for, at de er villige til at lade kommunale kontorer tage sig af civilregistreringen.

Praktiske konsekvenser af at fjerne den civile grundregistrering fra folkekirken

Beslutningsforslaget tager ikke endegyldigt stilling til, hvilken myndighed der skal overtage den grundlæggende civilregistrering, men forslagsstillerne finder, at den nye kommunestruktur gør det naturligt at samle opgaverne hos kommunerne, for pas og kørekort er allerede flyttet til kommunerne. Alt i alt vil det betyde, at målet om én indgang til det offentlige er tættere på at blive opfyldt.

Forslaget vil betyde en administrativ og juridisk forenkling af ansvaret for den grundlæggende civilregistrering. I dag tildeles nyfødte et cpr-nummer på hospitalet (eller af jordemoderen) straks efter fødslen, og kommunerne registrerer udlændinge, som tager læn-gerevarende eller permanent ophold i Danmark. Det

betyder, at der er mindst tre myndigheder involveret i den grundlæggende civilregistrering i Danmark. Det forekommer forslagsstillerne absurd, at adresseændringer skal registreres gennem kommunen, mens navneændringer, fødsler og dødsfald skal registreres gennem folkekirken, ligesom det afhænger af, om en person bliver født i Danmark eller flytter til Danmark senere i livet, om indgangen til folkeregisteret er gennem folkekirken eller kommunen.

Den nye navnelov har pålagt folkekirken nye byrdefulde opgaver i forbindelse med navneændringer. F.eks. forsvandt kommunernes adgang til at registrere navneforandring i forbindelse med borgerlig vielse. Flere stifter gjorde i høringssvarene rede for, at liberaliseringen af navneloven medførte en væsentligt øget arbejdsbyrde for ministerialbogsføreren. Dette understreger urimeligheden i, at en civilretlig opgave overlades til folkekirken.

Der kan være en engangsudgift ved at flytte den grundlæggende civilregistrering fra folkekirken til en offentlig myndighed. Dog må man antage, at denne engangsudgift er blevet væsentlig mindre efter indførelsen af den nye, elektroniske kirkebog, da det elektroniske system principielt bør kunne overtages af den relevante offentlige myndighed. Forslagsstillerne er desuden opmærksomme på, at kommunerne allerede registrerer f.eks. udlændinge og adresseændringer. Kommunerne besidder altså allerede et elektronisk system, som kan registrere dele af de oplysninger, som ligger til grund for CPR-registeret. Forslagsstillerne vil ikke tage endelig stilling til, om kommunernes registreringssystem skal udvides, eller om den offentlige myndighed, som overtager ansvaret for civilregistreringen, skal overtage det elektroniske system, som indgår i Den Ny Kirkebog (DNK), og om dette i så fald bør ske mod betaling til folkekirken. Forslagsstillerne vil dog understrege, at folkekirken under alle omstændigheder har behov for et system til at registrere medlemmer, og forslagsstillerne finder på den baggrund, at det højst kan komme på tale at refundere en del af udgifterne ved etableringen af DNK. De samlede udgifter ved etablering af DNK blev budgetteret til 136 mio. kr. (målt i 1997-priser). Budgettet omfattede bl.a. anskaffelse af it-udstyr til de kirkebogsførende sognepræster og kordegne, udbygning af et lukket folkekirkeligt datanet, udvikling af nødvendige programmer, uddannelse af kirkebogsførere samt overførsel af data fra kirkebøgerne til den nye database. Såvel tidsplanen som budgettet blev overholdt (kilde: pressemeddelelse fra Kirkeministeriet den 14. december 2001). Kirkeminister Bertel Haarder har bekræftet, at DNK i dag er eneste system til medlemsre-

gistrering i folkekirken, samt at folkekirkerne i Sønderjylland også benytter DNK (se f.eks. § 20-spørgsmål S 1715 fra folketingsåret 2005-06, 2. samling). Folkekirken vil således fremover i DNK have et glimrende redskab til medlemsregistrering, uanset om den grundlæggende civilregistrering lægges over til en anden offentlig myndighed.

Folkekirken skal fortsat registrere de ca. 80 pct. af den danske befolkning, som er medlemmer af folkekirken, selv om civilregistreringen bliver flyttet til en offentlig myndighed. Dette fører til et argument om, at en ændring af den eksisterende ordning vil føre til dobbeltregistrering og også øgede udgifter for folkekirken, som dermed selv skal finansiere sin medlems-

registrering over kirkeskatten. Forslagsstillerne mener dog for det første at have dokumenteret, at der allerede i dag finder en dobbeltregistrering sted i og med, at både hospitalet/jordemoderen, folkekirken og kommunen – og i visse tilfælde endda et af de ni anerkendte trossamfund – er involverede i den grundlæggende civilregistrering. For det andet mener forslagsstillerne, at alle trossamfund bør finansiere egen medlemsregistrering. At folkekirken har mange medlemmer, er kun glædeligt for folkekirken og bør ikke give anledning til yderligere privilegier på bekostning af medlemmer af andre trossamfund eller personer, som ikke er medlemmer af noget trossamfund.

Skriftlig fremsættelse

Simon Emil Ammitzbøll (RV):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om overdragelse af ansvaret for den grundlæggende civilregistrering til en offentlig myndighed.

(Beslutningsforslag nr. B 123).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.